

SAMLENOTAT

23. september 2008

J.nr.

Ref.

Side 1/51

Energidelen af rådsmøde (Transport, Telekommunikation og Energi) den 10. oktober 2008

1. Tredje liberaliseringspakke for el- og gasmarkederne, s. 2

- a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54 EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet.
KOM(2007)528 endelig
- b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas.
KOM(2007)529 endelig
- c) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder.
KOM(2007)530 endelig
- d) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseover-skridende elektricitetsudveksling.
KOM(2007)531 endelig
- e) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet.
KOM(2007)532 endelig

– *Politisk enighed*

2. Klima- og energipakken (der henvises til samlenotatet for rådsmøde den 20. oktober (miljø)
- *Politisk drøftelse*

3. Energieffektivitet, s. 48
- *Vedtagelse af Rådskonklusioner*

4. Energisikkerhed, s. 51
- *Politisk drøftelse*

1. Den tredje el- og gasliberaliseringspakke

(a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54 EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet
(revideret eldirektiv, 3. liberaliseringspakke).
KOM (2007)528 endelig

Revideret notat

1. Resumé

Forslaget om ændring af eldirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det Europæiske Råd udtrykte i marts 2007 sin støtte hertil og udstak retningslinjer for arbejdet, herunder om effektiv adskillelse.

Det vigtigste og mest kontroversielle spørgsmål i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en "Independent System Operator" (ISO). En mindre gruppe lande med et blokerende mindretal har modsat sig begge optioner, som man finder for indgribende og ønsket en tredje model for en uafhængig systemoperatør, hvor en produktionsvirksomheds formelle ejerskab over en systemoperatør kan bevares med en række begrænsninger. Blandt andre vanskelige punkter har været spørgsmålet om en 3. landsklausul.

Sagen har været drøftet på Rådsmøderne den 3. december 2007, den 28. februar 2008 og den 6. juni 2008, hvor Rådet vedtog en generel indstilling på baggrund af formandskabets kompromistekst. Det lykkedes for Danmark og andre lande, der lagde vægt på ejermæssig adskillelse, at opnå forbedringer vedrørende den endelige udformning af en 3. option. På Rådsmødet den 10. oktober 2008 vil den endelige juridiske tekst, som er udarbejdet på baggrund af det politiske kompromis blive drøftet med henblik på vedtagelse af politisk enighed.

2. Baggrund

Forslaget til revideret eldirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye el-direktiv erstatter det oprindelige direktiv fra 1996 og ændrer el-direktivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet ændringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i el-direktivet også ændringer af gasdirektivet, ændringer af de gældende forordninger om grænseoverskridende el- henholdsvis gashandel samt forslag til en forordning om et energitilsyns-agentur på fælleskabsniveau.

3. Hjemmelsgrundlag

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 28. september 2007.

4. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO₂ kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningsikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

5. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende eldirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelands selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.
- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.

Formålet med det indre marked for el, som siden 1999 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningsikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 ”En energipolitik for Europa”¹, at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvridning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnettene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssige adskillelse, som indgår i det eksisterende eldirektiv, mod hensigten, fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopolselskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelserne, til gavn for konkurrencen og forsyningsikkerheden på langt sigt.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.
- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen forslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitament til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretslig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at diskriminere mod konkurrenter, f.eks. ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den iboende interessekonflikt og forsyningsikkerheden. Da ejendomsretslig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at selskaberne omstruktureres, indrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra

---

¹ KOM(2007)

grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektiv indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

For at sikre lige konkurrencevilkår på det indre marked for energi indebærer forslaget ligeledes, at forsynings- og produktionsselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber. Det foreliggende forslag kræver således, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelsesklausuler, der skal sikre, at selskaber fra tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse som EU-selskaber. Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Forslaget indeholder specifikke regler for, hvad en regulator har af opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og med et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslaget bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med eget budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen foreslår en styrkelse af alle kunders rettigheder. Således lægger direktivforslaget op til at energiselskaberne hver måned skal oplyse forbrugerne om deres elforbrug og udgiften ved månedens elforbrug.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen.

Parlamentet stemte om pakken i sin førstelæsning den 18. juni 2008 (eldirektivet, forordning om grænseoverskridende elhandel og agenturforordningen) og den 8. juli 2008 (gasdirektivet samt forordningen om grænseoverskridende gashandel).

For så vidt angår eldirektivet udtalte Parlamentet støtte til ejermæssig adskillelse som eneste mulighed. Parlamentet støttede end ikke Kommissionens oprindelige forslag om en alternativ option (ISO). I øvrigt foreslog Parlamentet en række ændringsforslag for at styrke elforbrugeres rettigheder. Parlamentet så også gerne, at Agenturet styrkes yderligere. Den 3. option, som aftaltes på Rådsmødet, var ikke stillet som ændringsforslag, og var derfor ikke til afstemning.

Derimod vedtog Parlamentet i sin afstemning om gasdirektivet, at medlemslandene skulle have mulighed for at vælge mellem fuld ejermæssig adskillelse og den 3. option i en udformning, som lægger sig tæt op ad formandskabets og Kommissionens kompromisforslag fra maj 2008 (ved afstemning vedr. gasdirektivet var den 3. option stillet som ændringsforslag). Som for el-direktiv-forslaget forkastede Parlamentet også ISO-option vedrørende gasdirektiv-forslaget. Der var til gengæld støtte til at tilføje bestemmelser vedr. forbrugerbeskyttelse.

Parlamentet skal derfor finde et kompromis med Rådet i en 2. læsning. Der er vurderingen, at Parlamentet er indstillet på kompromiser.

7. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende el-direktiv er implementeret i den danske elforsyningslov. De foreslåede ændringer i el-direktivet vil også skulle implementeres i elforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser vurderes allerede at være opfyldt gennem Lov om Energinet Danmark, hvor systemansvaret og det overordnede transmissionselskab blev overdraget til det statslige selskab Energinet.dk. Der kan dog blive tale om mindre justeringer i loven.

Regulatoren (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om

Energitilsynet i elforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Forslaget har statsfinansielle konsekvenser som følge af merudgifter til øget tilsyn, svarende til 1,6 mio. kr. pr. år (4 årsværk), som dog fuldt ud gebyrfinansieres. Forslaget har ingen konsekvenser for EU's budget. Forslaget vurderes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere omkostningseffektivt elmarked. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold. Forslaget medfører ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet og skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk Olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

I det følgende resumeres de afgivne høringssvar:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i el-distributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i el-produktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringssvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (unbundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netejerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net, samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarme-

sektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nødvendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for alene at godkende tarifieringsmetoden og ikke de konkrete tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsrådet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Diverse

Det er en prioritet for Vindmølleindustrien, at de forskellige energiteknologier inddrages i arbejdet med at udarbejde standarder for nettilslutning, med det formål at sikre lige vilkår for alle teknologier på markedet.

Energinet.dk støtter tankerne om, at flaskehalsindtægter øremærkes til at sikre kapacitet og til investeringer i øget kapacitet eller i ny infrastruktur. Også Energitilsynet støtter modellen, men påpeger, at der kan være situationer, hvor der opstår flaskehalsindtægter samtidig med, at der ikke findes et samfundsøkonomisk potentiale for yderligere netudbygning. I så fald bør det være muligt at bruge provenuet til nedsættelse af nettariffen.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningssikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen er blevet drøftet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 15. maj 2008.

Landbrugsrådet fremhævede vigtigheden af ensartede krav til tilsyn for hele EU-27.

OVE fik bekræftet, at tilsynsmyndighedens opgaver vedr. fremme af "low carbon technologies" var taget ud af pakken.

Greenpeace støttede bestræbelserne for at vedtage fuld ejermæssig adskillelse på transmissionsniveau. Desuden støttedes etableringen af en europæisk tilsynsmyndighed med de fornød-

ne beføjelser, ved siden af effektive og uafhængige nationale tilsynsmyndigheder. Endelig støttede Greenpeace, at der etableredes effektive regler for moderniseringen af nettene og for tilslutning af vedvarende energianlæg, herunder at nettilslutning af fx offshore vindmølleparker burde betales over tariffene.

Sagen blev senest drøftet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 10. september 2008. Der blev spurgt til forhandlingssituationen med Europa-Parlamentet og til, hvorvidt der var udsigt til en kompromisløsning.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering har generelt været positiv indstillet overfor Kommissionens 3. liberaliseringspakke, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen er enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæiske el-marked, herunder især en mere effektiv adskillelse af transmissionsnettet fra kommercielle aktiviteter som produktion og handel.

Fra dansk side har man hele tiden foretrukket ejermæssig adskillelse, og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Fra dansk side har man således modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gjaldt også det alternative forslag (3. option) om adskillelse af TSO'en fra kommercielle aktiviteter, som blev fremlagt af otte lande i januar 2008.

Bl.a. under hensyntagen til det tidspres der ligger på forhandlingerne og risikoen for, at den tredje liberaliseringspakke i værste fald ikke ville blive vedtaget, har man dog fra dansk side arbejdet konstruktivt med den kompromistekst, som formandskabet i samarbejde med Kommissionen fremlagte i maj 2008 under forudsætning af en væsentlig opstramning.

Formandskabets og Kommissionens forslag er en model med øget kontrol af TSO'en via stærkere regulering. Selv om den ikke griber fat om det helt grundlæggende problem, nemlig at den strukturelle ejermæssige interessekonflikt fortsat består, er der dog tale om en klar forbedring i forhold til det tysk/franske forslag.

Kommissionens antydning af, at den samlede pakke måtte opgives på denne side af EU-Parlamentsvalget i 2009, såfremt man ikke fandt en løsning i juni 2008, måtte tages for pålydende. Der var ikke på noget tidspunkt siden 3. liberaliseringspakkens fremlæggelse registreret vilje hos modstanderne af ejermæssig adskillelse til at bøje af. Tværtimod kunne det synes som om, at Frankrig og Tyskland har været mere interesseret i, at pakken faldt.

En opgivelse af pakken ville have betydet, at en række andre tiltag i pakken, der har til formål at styrke og effektivisere energimarkederne, tillige måtte undværes, i det mindste i en årrække. Det gælder særligt harmoniserede regler til styrkelse af de nationale regulatorer, et fælles EU-agentur, der skal føre tilsyn med og fremme den grænseoverskridende handel, et formaliseret TSO samarbejde, der bl.a. tvinger TSO'erne til at følge fælles beslutninger, etc. Disse tiltag er påtrængende og vil medvirke til at fremme konkurrencen i en positiv retning. Dertil kommer, at det fremlagte forslag om funktionel og selskabsmæssig adskillelse mellem

TSO'en og det vertikalt integrerede selskab alt andet lige er en skærpelse af de i dag gældende regler i el- og gasdirektivet.

Endelig kan signalværdien til selskaberne om, at TSO'erne i langt højere grad skal arbejde og fungere uafhængigt af moderselskabet, ikke underkendes. Det er vurderingen, at de nye regler reelt får som konsekvens, at selskaberne langsomt vil indrette og forberede sig på, at systemoperatørrollen på sigt alligevel vil skulle udskilles helt i et eget selskab. Kommissionens konkurrencetjenestegren har også gennem sin seneste sag mod E.ON Netz i Tyskland gjort klart, at man ikke vil acceptere konkurrenceforvridende adfærdsmønstre. Det står ligeledes klart, at Kommissionen er parat til at pålægge selskaberne store bøder. Efterfølgende har ikke blot E.ON Netz men også Vattenfall i Tyskland signaleret, at man er parate til at sælge transmissionsnettene. I gassektoren har RWE offentliggjort planer om at frasælge gastransmissionsaktiviteterne.

Af disse grunde kunne regeringen tilslutte sig det politiske kompromis af 6. juni 2008.

Dette gælder også med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed (regulatoren). Her har regeringen oprindeligt været betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man fandt for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning, som der var lagt op til. Det er centrale energipolitiske opgaver, som bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet. Den forhandlede og nye tekst lever op til dette hensyn, og volder derfor som sådan ikke Danmark problemer.

Regeringen kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

Fra dansk side har man også kunnet støtte formandskabet seneste kompromisudkast til forordningen om grænseoverskridende elhandel, der indeholder en balanceret arbejdsfordeling mellem ENTSO (TSO-samarbejdet) og EU-agenturet om udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for driften af transmissionsnettet over landegrænser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber underminerer en effektiv adskillelse på EU's indre marked og udøver markedsmagt, er man fra dansk side principielt enig i, at de regler om skærpet uafhængighed mellem produktion, distribution og transmission – også bør gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur. Kommissionens oprindelige forslag blev vurderet i lyset af de horisontale overvejelser om beskyttelse mod tredjelandes strategiske investeringer i EU, som der er blevet foretaget i regeringen.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene er problemstillingen ikke aktuel i Danmark. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye østeuropæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter, at de adskilte transmissionsoperatører kan blive mål for opkøb af vertikalt integrerede

udenlandske energiselskaber og dermed potentielt bringe de pågældende landes forsynings-sikkerhed i fare og udsætte landene for politisk pression.

Tredjelandbestemmelsen er i forhold til Kommissionens oprindelige forslag blevet ændret i den nye tekst. Bestemmelsen indeholder nu kriterier, der skal anvendes til at vurdere konkret, om tredjelandsinvesteringer skal være underlagt krav om tilladelse i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland. I den oprindelige udformning skulle tredjelandsinvesteringer kun være tilladt under forudsætning af en bilateral aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

En velfungerende tredjelandsbestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtagerer med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes i relation til specifikke sektor-aktiver, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelands investeringer i EU.

Derfor kan regeringen støtte, at der tilføjes kriterier for at vurdere om investeringen skal underlægges krav om en aftale mellem EU og det berørte tredjeland.

Der er for nyligt blevet fremlagt endnu en ny tekstversion, der ændrer på rollefordelingen i processen. Regulator skal tage beslutning om operatør opfylder unbundlings-kravene, mens det er ministeren, der tager beslutning vedr. national forsynings-sikkerhed. Kommissionen tager beslutning vedr. aftaler med tredje lande etc. På arbejdsgruppeniveau har flere tidligere østlande udtrykt sig positivt over for forslaget. Det er blevet understreget fra et østeuropæisk lands side, at det var vigtigt for dem, at der er en tredjelandsaftale, som er forhandlet på plads af Kommissionen. Danmark kan støtte en tredjelandsklausul, som er transparent, ikke-diskriminerende og tager hensyn til østlandenes bekymringer.

Med hensyn til ”level playing field”-bestemmelsen kan regeringen støtte bestræbelser om at en sådan bestemmelse indføres. Klausulen som formuleret ved Rådsmødet har dog hovedsagelig en politisk signalværdi og man kan fra dansk side leve med, at bestemmelsen fremgår i præamblen.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Generelt

Der har generelt været en bred opbakning til liberaliseringspakkens målsætninger om at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. En gruppe på 8 lande, som lige akkurat kan mobilisere et blokerende mindretal har dog under hele forhandlingsforløbet været afvisende over for den foreslåede fremgangsmåde, især med hensyn til kravet om strukturelt at adskille transmissionsansvaret fra de vertikalt integrerede energivirksomheder. Et flertal af lande har taget mest positivt imod pakken, som den foreligger. Nogen lande har støttet ejermæssig adskillelse i elsektoren, men har været mere forbeholdne for så vidt angår gassektoren.

Generelt har der i forhandlingerne udkrystalliseret sig fire hovedspørgsmål, nemlig (1) effektiv adskillelse, (2) bestemmelser om nationale tilsynsmyndigheder, (3) oprettelse af et EU-agentur og (4) en tredjelandsklausul der skal sikre, at effektiv adskillelse ikke undermineres i

forbindelse med at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber potentielt vil opkøbe transmissionsnet i EU.

Det vigtigste og politisk mest kontroversielle har været spørgsmålet om ejermæssig adskillelse.

Modstanderne af ejermæssig adskillelse har afvist såvel ejermæssig adskillelse som ISO'en. Modstandergruppen har ment, at ejermæssig adskillelse ville ødelægge de synergier, der ligger i at være ét selskab, og at det ville underminere selskabernes mulighed for at klare sig i konkurrencen i forhold til andre store energiselskaber uden for EU. Modstandergruppen har desuden stillet grundlæggende spørgsmålstejn ved, om erfaringerne i lande med ejermæssig adskillelse har været positive.

En gruppe af små og isolerede lande i forhold til EU's indre energimarked har været mest optaget af at opnå undtagelse fra kravet om ejermæssig adskillelse for små, isolerede markeder.

Kompromiset om en tredje option (Independent Transmission System Operator – ITO)

Modstanderne af ejermæssig adskillelse og ISO'en fremlagde i januar 2008 et forslag til en alternativ løsning af kravet om effektiv adskillelse, den såkaldte EEU (Effective and Efficient Unbundling).

Forslaget blev mødt med kritik - også fra Kommissionen. Kritikken gik overordnet på, at EEU'en ikke fjører afgørende nyt til de allerede eksisterende krav om regnskabs- og ledelsesmæssig adskillelse i den 2. liberaliseringspakke. Kommissionen fandt endvidere ikke, at forslaget levede op til Det Europæiske Råds konklusioner om, at der er behov for en effektiv adskillelse af forsyning og produktion fra transmissionsaktiviteter, og Parlamentets betænkning om, at ejermæssig adskillelse er det mest effektive instrument til dette formål.

Kommissionen havde dog samtidig anlagt en forhandlingsvillig linje og havde givet udtryk for, at den var indstillet på at bidrage til et kompromis. Det var dog et krav fra Kommissionen, at der skulle ske opstramninger af det fremlagte forslag. I samarbejde med Kommissionen fremlagde det slovenske formandskab således i maj 2008 en kompromistekst, som indeholdt en række skrappe krav til den 3. option, foreslået af de otte lande.

Forslaget stillede ikke krav om *ejermæssig* adskillelse, men var en opstramning af de gældende funktionelle og selskabsmæssige adskillelseskra, herunder skærpede krav til indflydelsen mellem TSO'en og det integrerede selskab samt til udpegningen af medlemmer i TSO'ens bestyrelse. Desuden indeholdt forslaget øgede tilsynsbeføjelser i forhold til de øvrige optioner samt skærpede sanktionsbestemmelser, herunder mulighed for at pålægge såvel TSO'en som moderselskabet bøder på op til 10 pct. af TSO'ens omsætning.

Forslaget var ikke udformet som en tidsmæssigt begrænset undtagelse, men indeholdt en revisionsbestemmelse, hvor Kommissionen forpligtedes til at evaluere den 3. option senest inden for fem år efter direktivets ikrafttræden.

Forslaget vurderedes at kunne rummes inden for det mandat, ministeren fik ved mødet i Europaudvalget den 22. februar 2008 - forud for Rådsmødet den 28. februar 2008.

På Rådsmødet den 6. juni 2008 lagde formandskabet op til en generel indstilling for så vidt angår hele den 3. liberaliseringspakke. Hovedfokus var at nå til principiel enighed om de sidste udeståender, herunder spørgsmålet om den 3. option og dens konkrete udformning. Andre udestående spørgsmål omfattede bl.a. tredjelandsklausulen og EU-agenturet og dets rolle i udarbejdelsen af tekniske- og markedsregler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser.

Det lykkedes formandskabet at opnå politisk enighed om hovedlinjerne i kompromiset, som efter dansk og andre landes ønske blev tilføjet væsentlige forbedringer vedrørende den 3. option.

Kompromisset, som der blev opnået enighed om, indebærer, at de vertikalt integrerede el- og gasselskaber kan beholde deres transmissionsnet. Lande med vertikalt integrerede selskaber kan således vælge en option, som ikke forudsætter ejermæssig adskillelse. Til gengæld bliver transmissionssystemoperatøren genstand for et forstærket tilsyn, der er meget mere detaljeret og grundigt, end det er tilfældet for transmissionsystemoperatører, der er ejermæssigt adskilte (som for eksempel Energinet.dk i Danmark). Yderligere er der tilføjet et eksplicit krav om fysisk adskillelse mellem systemoperatøren og det vertikalt integrerede selskab, et eksplicit forbud mod diskriminering, samt en række krav, der skal sikre transmissionssystemoperatørens uafhængighed i forhold til det vertikalt integrerede selskab. Kravene indebærer bl.a., at flertallet af den øverste ledelse og op til halvdelen af et særligt 'supervisory body', som har til opgave at afgøre alle sager med konsekvenser for selskabets aktieværdi, herunder låneoptagelse etc. ikke må have været ansat eller kan opnå ansættelse i det vertikalt integrerede moderselskab indenfor en årrække.

Kompromisset indeholder desuden en revisionsklausul, der sikrer, at transmissionssystemoperatøren underkastes en særskilt revision senest to år efter implementeringen af direktivet (dvs. fire år efter direktivets ikrafttræden), og at Kommissionen senest to år derefter fremlægger forslag, der kan sikre fuld effektiv uafhængighed.

Der er også blevet fastslået under forhandlingerne, at når kompromiset indebærer, at der i EU's indre marked vil optræde tre forskellige ejerskabsmodeller til medlemslandenes systemtransmissionsoperatører (fuld ejermæssig adskillelse, ISO'en og den 3. option) vil medlemslandenes om nødvendigt kunne iværksætte tiltag, der sikrer lige konkurrenceforhold, forudsat at tiltagene er indenfor rammerne i EF-traktaten og EU's lovgivning (efterfølgende betegnet som en "level playing field"-bestemmelse). I de efterfølgende møder i Rådets energi-arbejdsgruppe har en række lande fremhævet, at klausulen skal genspejles i hovedteksten og ikke kun i præamblen, som forslået af det franske formandskab. Holland, ligesom Danmark, har givet udtryk for, at man er fleksibel med hensyn til den konkrete udformning af teksten.

For så vidt angår bestemmelsen vedrørende investeringer fra tredjelande, er der blevet aftalt, at bestemmelsen udformes på en måde, så den ikke kan tjene protektionistiske formål. Teksten skal indeholde de kriterier, som skal anvendes for at vurdere et tredjeland's investering, bl.a. forsyningssikkerheden. Bestemmelsen er et politisk vigtigt element i pakken, især for nogle af de nye østeuropæiske medlemslande, men rejser også principielle spørgsmål om frihandel, protektionisme og mulig afsmittende effekt på andre områder.

Vedrørende direktivforslagets del om de nationale tilsynsmyndigheders rolle, var der allerede opnået enighed vedrørende deres styrkede uafhængighed og deres opgaveportefølje.

EU-agentur

Der er generelt bred opbakning til forordningen om oprettelse af et EU-agentur til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. Nogle lande har dog været skeptiske over for agenturets beføjelser i relation til de nationale regulatorer og transmissionssystemoperatørerne. Fem lande udtrykte sig oprindeligt decideret kritisk over for agenturet.

Med undtagelse af to lande, har alle medlemslande tilsluttet sig det tidligere slovenske formandskabets kompromispakke. Kompromisteksten indebærer, at der oprettes et uafhængigt agentur, der kan træffe bindende afgørelser med hensyn til grænseoverskridende spørgsmål. Agenturets rolle i forhold til tekniske spørgsmål (udarbejdelsen af tekniske- og markedsregler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser) er blevet styrket i forhold til den oprindelige tekst.

Forordningen om grænseoverskridende elhandel

Mht. forordningen om grænseoverskridende elhandel, der indeholder regler for TSO-samarbejde og ændrede regler for anvendelse af flaskehalsindtægter, er der opnået enighed om TSO-samarbejdet vedr. udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser, og agenturets rolle i forhold til denne proces. Vedrørende anvendelsen af flaskehalsindtægter, skulle flaskehalsindtægterne ifølge Kommissionens oprindelige forslag alene kunne anvendes til forstærkning af transmissionsnettet.

Flere lande ønskede dog, at de fortsat også skal kunne anvendes til nedbringelse af de nationale transmissionstariffer. Denne mulighed er nu genindført. Det fremgår dog, at indtægterne fortrinsvis skal anvendes til forstærkning af transmissionsnettet.

Sidste udeståender

Det politiske kompromis af 6. juni 2008 er nu omsat til juridisk tekst og skal færdigforhandles under det franske formandskab. Det franske formandskab har i juli 2008 fremlagt nye tekstforslag. Udover at to lande fastholder deres forbehold for så vidt angår agenturet, er der fortsat to andre udestående emner, nemlig tredjelandsbestemmelsen og "level playing field"-bestemmelsen.

Tredjelandsbestemmelsen er i forhold til Kommissionens oprindelige forslag blevet ændret i den nye tekst. Bestemmelsen indeholder nu kriterier, der skal anvendes til at vurdere konkret, om tredjelandsinvesteringer skal være underlagt krav om tilladelse i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland. I den oprindelige udformning skulle tredjelandsinvesteringer kun være tilladt under forudsætning af en bilateral aftale mellem EU og det pågældende tredjeland. Der er for nyligt blevet fremlagt endnu en ny tekstversion, der ændrer på rollefordelingen i processen. Regulator skal tage beslutning om operatør opfylder unbundlings-kravene, mens det er ministeren, der tager beslutning vedr. national forsyningssikkerhed. Kommissionen tager beslutning vedr. aftaler med tredje lande etc. På arbejdsgruppeniveau har flere østlande udtrykt sig positivt over for forslaget. Det er fra et østeuropæisk lands side blevet understreget, at det var vigtigt for dem, at der er en tredjelandsaftale, som er forhandlet på plads af Kommissionen.

Spørgsmålet om "level playing field"-bestemmelsen er nu reflekteret i direktivets præambel. Flere lande så gerne, at den genspejles i hovedteksten (artiklerne) af direktiverne. Et land har fremlagt et detaljeret juridisk tekstforslag, men er indstillet på andre løsninger, blot det politi-

ske kompromis om en "level playing field"-bestemmelse vedtaget på Rådsmødet den 6. juni 2008 afspejles i en decideret artikel.

Beslutningsprocessen

I lyset af det kommende Europa-Parlamentsvalg i 2009 og efterfølgende udskiftning af Kommissionen spiller tidsfaktoren stadig væk en vigtig rolle. Kommissionen har været meget opsat på at nå et politisk kompromis om liberaliseringspakken under det slovenske formandskab. Det franske formandskab sigter at Rådet skal opnå politisk enighed om pakken ved Rådsmødet den 6. oktober. Der regnes med at en fælles position kan vedtages på Rådsmødet (energi) den 9. december 2008 som så vil danne grundlag for Parlamentets 2. læsning.

12. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg den 30. maj 2008 til orientering.

(b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas

(revideret gasdirektiv, 3. liberaliseringspakke).

KOM(2007)529 endelig

Revideret notat

1. Resumé

Forslaget om ændring af eldirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det Europæiske Råd udtrykte i marts 2007 sin støtte hertil og udstak retningslinjer for arbejdet, herunder om effektiv adskillelse.

Det vigtigste og mest kontroversielle spørgsmål i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en "Independent System Operator" (ISO). En mindre gruppe lande med et blokerende mindretal har modsat sig begge optioner, som man finder for indgribende og ønsket en tredje model for en uafhængig systemoperatør, hvor en produktionsvirksomheds formelle ejerskab over en systemoperatør kan bevares med en række begrænsninger. Blandt andre vanskelige punkter har været spørgsmålet om en 3. landsklausul.

Spørgsmålet har været drøftet på Rådsmøderne den 3. december 2007, den 28. februar 2008 og den 6. juni 2008, hvor Rådet vedtog en generel indstilling på baggrund af formandskabets kompromistekst. Dermed lykkedes det for formandskabet at opnå politisk enighed om hovedlinjerne i kompromiset, og det lykkedes for Danmark og andre lande, der lagde vægt på ejermæssig adskillelse, at opnå forbedringer vedrørende den endelige udformning af en 3. option. På Rådsmødet den 10. oktober 2008 vil den endelige juridiske tekst, som er udarbejdet på baggrund af det politiske kompromis blive drøftet med henblik på vedtagelse af en fælles holdning.

De fleste af bestemmelserne er identiske med eldirektivets bestemmelser. Det politiske kompromis af 6. juni 2008 dækker også gasdirektivet.

2. Baggrund

Forslaget til revideret gasdirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye gasdirektiv erstatter det oprindelige direktiv fra 1998 og ændrer gasdirektivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet ændringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i gasdirektivet også ændringer af eldirektivet, ændringer af forordninger om grænseoverskridende el-henholdsvis gashandel samt forslag til en ny forordning om et EU energitilsyns-agentur på fællesskabsniveau.

3. Hjemmelsgrundlag

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

4. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

5. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende gasdirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af transmissionssystemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Krav om selskabsmæssig og funktionel adskillelse af gaslagre fra produktion, handel og distribution
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelands selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.
- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.
- Reviderede regler om mulighed for undtagelse fra direktivets regler om ejermæssig adskillelse, tredjepartsadgang og regulatorisk kontrol med priser og vilkår i forbindelse med ny infrastruktur.

Formålet med det indre marked for gas, som siden 2000 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningssikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 ”En energipolitik for Europa”², at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvridning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnettene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssig adskillelse, som indgår i det eksisterende gasdirektiv, mod hensigten fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopolselskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelse, til gavn for konkurrencen og forsyningssikkerheden på lang sigt.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.
- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen foreslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitament for vertikalt integrerede virksomheder til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretlig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at diskriminere mod konkurrenter, f.eks. ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den iboende interessekonflikt og forsyningssikkerheden. Da ejendomsretlig adskillelse i nogle til-

---

² KOM(2007)1

fælde kræver, at selskaberne omstruktureres, indrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektivt indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

Med hensyn til lagerselskaber foreslår Kommissionen, at lagerselskaberne som minimum adskilles selskabsmæssigt og funktionelt fra gasproduktion, -distribution og -forsyning. Ved funktionel adskillelse forstås blandt andet, at ledelsen af lageraktiviteten ikke direkte eller indirekte må have ansvaret for den daglige drift af produktions-, distributions- og forsyningsaktiviteter.

Det foreliggende forslag kræver, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU. Det betyder specifikt, at forsynings- og produktionsselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelsesklausuler, der skal sikre, at selskaber fra tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse, som EU-selskaber. De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag yderligere tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og med et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslaget bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med selvstændigt budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen for at styrke alle kunders rettigheder foreslår, at energiselskaberne hver måned oplyser forbrugerne om forbrug og pris.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen.

Parlamentet stemte om pakken i sin førstelæsning den 18. juni (eldirektivet, forordning om grænseoverskridende elhandel og agenturforordningen) og den 8. juli (gasdirektivet samt forordningen om grænseoverskridende gashandel) 2008.

For så vidt angår eldirektivet udtalte Parlamentet støtte til ejermæssig adskillelse som eneste mulighed. Parlamentet støttede end ikke Kommissionens oprindelige forslag om en alternativ option (ISO). I øvrigt foreslog Parlamentet en række ændringsforslag for at styrke elforbrugeres rettigheder. Parlamentet så også gerne, at Agenturet styrkes yderligere. Den 3. option, som aftaltes på Rådsmødet, var ikke stillet som ændringsforslag, og var derfor ikke til afstemning.

Derimod vedtog Parlamentet i sin afstemning om gasdirektivet, at medlemslandene skulle have mulighed for at vælge mellem fuld ejermæssig adskillelse og den 3. option i en udformning, som lægger sig tæt op ad formandskabets og Kommissionens kompromisforslag fra maj 2008 (ved afstemning vedr. gasdirektivet var den 3. option stillet som ændringsforslag). Som for el-direktiv-forslaget forkastede Parlamentet også ISO-option vedrørende gasdirektiv-forslaget. Der var til gengæld støtte til at tilføje bestemmelser vedr. forbrugerbeskyttelse.

Parlamentet skal derfor finde et kompromis med Rådet i en 2. læsning. Der er vurderingen, at Parlamentet er indstillet på kompromiser.

7. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende gasdirektiv er implementeret i den danske naturgasforsyningslov. De foreslåede ændringer i gasdirektivet vil også skulle implementeres i naturgasforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser er i praksis gennemført i Danmark, da Energinet.dk, der p.t. er den eneste transmissionssystemoperatør, er uafhængig af produktion og handel og er forpligtet til at være det i henhold til Lov om Energinet Danmark. Der skal dog i naturgasforsyningsloven fastsættes bestemmelser om den ejermæssige adskillelse med henblik på at sikre, at eventuelle andre transmissionssystemoperatører, der måtte dukke op i Danmark, også kommer til at leve op til adskillelseskravet.

Regulatoren (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om Energitilsynet i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt naturgasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige naturgaspriser. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold og i dets ressourcebehov. Forslaget skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsrådet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

Af høringsvarene fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i elproduktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringsvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (ubundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat, modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netejerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net,

samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarmesektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nødvendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for ex-post regulering af tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godtgjort, at der kan være behov særregler vedrørende adgangen til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er ud-sigt til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gaslagre

Landbrugsraadet finder det vigtigt, at gaslagre bliver adskilt fra produktionsinteresser og mener ikke, at Kommissionens forslag er tilstrækkeligt på dette område.

Diverse

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

HNG/Midt-Nord finder forslag om, at der kan foretages leverandørskift på et hvilket som helst tidspunkt, samt at forbrugerne hver måned skal informeres om deres gasforbrug og dermed forbundne omkostninger, økonomisk bebyrdende for selskaberne, og dermed i sidste ende for forbrugerne. Efter HNG/Midt-Nords opfattelse er der i dag et hensigtsmæssigt og velfungerende system for skift af gasleverandør og fakturering. Forslaget bør derfor revideres i overensstemmelse hermed eller helt bortfalde. Dansk Energi støtter synspunktet for så vidt angår information om gasforbrug, og Energitilsynet finder det uhensigtsmæssigt med lovgivning på et sådant detaljeringsniveau.

HNG/Midt-Nord udtrykker bekymring over forslaget om, at der kan vedtages nærmere retningslinjer for implementeringen af gasdirektivets artikel 3. Især udtrykkes bekymring for, at der fastsættes regler, der indebærer, at gasselskaberne tvinges til at håndtere sårbare forbrugere f.eks. ved at skulle fastsætte særlige sociale tariffer.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningssikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen er blevet drøftet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 15. maj 2008 og den 10. september 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering har generelt været positiv indstillet overfor Kommissionens 3. liberaliseringspakke, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen er enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæiske el-marked, herunder især en mere effektiv adskillelse af transmissionsnettet fra kommercielle aktiviteter som produktion og handel.

Fra dansk side har man hele tiden foretrukket ejermæssig adskillelse, og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Fra dansk side har man således modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gjaldt også det alternative forslag (3. option) om adskillelse af TSO'en fra kommercielle aktiviteter, som blev fremlagt af otte lande, anført af Tyskland og Frankrig, i januar 2008.

Bl.a. under hensyntagen til det tidspres der ligger på forhandlingerne og risikoen for, at den tredje liberaliseringspakke i værste fald ikke ville blive vedtaget, har man dog fra dansk side arbejdet konstruktivt med den kompromistekst, som formandskabet i samarbejde med Kom-

missionen fremlagte i maj 2008. Kompromiset under forudsætning af en væsentlig opstramning.

Formandskabets og Kommissionens forslag er en model med øget kontrol af TSO'en via stærkere regulering. Selv om den ikke griber fat om det helt grundlæggende problem, nemlig at den strukturelle ejermæssige interessekonflikt fortsat består, er der dog tale om en klar forbedring i forhold til det det, som modstanderne af ejermæssig adskillelse oprindeligt fremsatte..

Kommissionens antydning af, at den samlede pakke måtte opgives på denne side af EU-parlamentsvalget i 2009, såfremt man ikke fandt en løsning i juni 2008, måtte tages for pålydende. Der var ikke på noget tidspunkt siden 3. liberaliseringspakkens fremlæggelse registreret vilje hos modstanderne af ejermæssig adskillelse til at bøje af. Tværtimod kunne det synes som om, at disse lande var mere interesserede i, at pakken faldt.

En opgivelse af pakken ville have betydet, at en række andre tiltag i pakken, der har til formål at styrke og effektivisere energimarkedene, tillige måtte undværes, i det mindste i en årrække. Det gælder særligt harmoniserede regler til styrkelse af de nationale regulatorer, et fælles EU-agentur, der skal føre tilsyn med og fremme den grænseoverskridende handel, et formaliseret TSO samarbejde, der bl.a. tvinger TSO'erne til at følge fælles beslutninger, etc. Disse tiltag er påtrængende og vil medvirke til at fremme konkurrencen i en positiv retning. Dertil kommer, at det fremlagte forslag om funktionel og selskabsmæssig adskillelse mellem TSO'en og det vertikalt integrerede selskab alt andet lige er en skærpelse af de i dag gældende regler i el- og gasdirektivet.

Endelig kan signalværdien til selskaberne om, at TSO'erne i langt højere grad skal arbejde og fungere uafhængigt af moderselskabet, ikke underkendes. Det er vurderingen, at de nye regler reelt får som konsekvens, at selskaberne langsomt vil indrette og forberede sig på, at systemoperatørrollen på sigt alligevel vil skulle udskilles helt i et eget selskab. Kommissionens konkurrencetjenestegren har også gennem sin seneste rejste sag mod E. ON Netz i Tyskland markeret, at den ikke vil acceptere konkurrenceforvridende adfærdsmønstre og er parat til at pålægge selskaberne store bøder. Sidenhen har ikke kun E. ON Netz, men også Vattenfall i Tyskland signaleret, at man er parate til at sælge transmissionsnettene. I gassektoren har RWE offentliggjort planer om at frasælge gastransmissionsaktiviteterne.

Af disse grunde kunne regeringen tilslutte sig det politiske kompromis af 6. juni 2008.

Dette gælder også med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed (regulatoren). Her har regeringen oprindeligt været betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man fandt for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning, som der var lagt op til. Det er centrale energipolitiske opgaver, som bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet. Den forhandlede og nye tekst lever op til dette hensyn, og volder derfor som sådan ikke Danmark problemer.

Regeringen kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

Fra dansk side har man også kunne støtte formandskabet seneste kompromisudkast til forordningen om grænseoverskridende gashandel, der indeholder en balanceret arbejdsfordeling mellem ENTSO (TSO-samarbejdet) og EU-agenturet om udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for driften af transmissionsnettet over landegrænser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber underminerer en effektiv adskillelse på EU's indre marked og udøver markedsmagt, er man fra dansk side principielt enig i, at de regler om skærpet uafhængighed mellem produktion, distribution og transmission – også bør gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur. Kommissionens oprindelige forslag blev vurderet i lyset af de horisontale overvejelser om beskyttelse mod tredjelandes strategiske investeringer i EU, som der er blevet foretaget i regeringen.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene er problemstillingen ikke aktuel i Danmark. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye østeuropæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter, at de adskilte transmissionsoperatører kan blive mål for opkøb af vertikalt integrerede udenlandske energiselskaber og dermed potentielt bringe de pågældende landes forsynings-sikkerhed i fare og udsætte landene for politisk pression.

Tredjelandbestemmelsen er i forhold til Kommissionens oprindelige forslag blevet ændret i den nye tekst. Bestemmelsen indeholder nu kriterier, der skal anvendes til at vurdere konkret, om tredjelandsinvesteringer skal være underlagt krav om tilladelse i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland. I den oprindelige udformning skulle tredjelandsinvesteringer kun være tilladt under forudsætning af en bilateral aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

En velfungerende tredjelandsbestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtagerer med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes i relation til specifikke sektor-aktiver, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelandes investeringer i EU.

Der er for nyligt blevet fremlagt endnu en ny tekstversion, der ændrer på rollefordelingen i processen. Regulator skal tage beslutning om operatør opfylder unbundlings-kravene, mens det er ministeren, der tager beslutning vedr. national forsynings-sikkerhed. Kommissionen tager beslutning vedr. aftaler med tredje lande etc. På arbejdsgruppeniveau har flere østlande udtrykt sig positivt over for forslaget. Det er fra et østeuropæisk lands side blevet understreget, at det var vigtigt for dem, at der er en tredjelandsaftale, som er forhandlet på plads af Kommissionen. Danmark kan støtte en tredjelandsklausul, som er transparent, ikke-diskriminerende og tager hensyn til østlandenes bekymringer.

Med hensyn til ”level playing field”-bestemmelsen kan regeringen støtte bestræbelserne om at en sådan bestemmelse indføres. Klausulen som formuleret ved Rådsmødet har dog hovedsag-

lig en politisk signalværdi og man kan fra dansk side leve med, at bestemmelsen fremgår i præamblen.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det politiske kompromis af 6. juni 2008 omfatter også forslagene til det reviderede gasdirektiv og forordningen for grænseoverskridende handel med gas. Der henvises derfor til den uddybende beskrivelse af forhandlingssituationen under delen om eldirektivet.

12. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 30. maj 2008.

1. (c) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder 2007/0197 (COD).

KOM(2007)530 endelig

Revideret notat

1. Resumé

Forslaget om et agentur for samarbejde mellem energitilsynsmyndighederne er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Formålet er på fællesskabsplan at supplere de reguleringsopgaver, der varetages nationalt af de regulerende myndigheder i medfør af el- og gasdirektiverne, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats. Agenturet skal ses som en delvis institutionalisering af det frivillige samarbejde, der finder sted i "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)". Agenturets hovedopgave er at være et supplement på europæisk plan til de reguleringsopgaver, der varetages af de nationale myndigheder. Agenturet skal udgøre en samarbejdsramme for de nationale reguleringsmyndigheder, der giver mulighed for myndighedstilsyn med samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og for at træffe enkeltafgørelser om infrastruktur, der berører mere end én medlemsstats territorium.

Der har generelt været bred opbakning til forordningen om oprettelse af et EU-agentur til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. Med undtagelse af to lande, som har visse principielle problemer med agenturet, har alle lande tilsluttet sig det tidligere slovenske formandskabets kompromisløsning af 6. juni 2008, som også omfatter agenturet.

2. Baggrund

Der stilles forslag om at oprette et EU agentur for samarbejde mellem energimyndighederne, med det formål på fællesskabsplan at supplere de reguleringsopgaver, der varetages nationalt af de regulerende myndigheder, som er nævnt i artikel 22a i el-direktivet og artikel 24a i gasdirektivet, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats.

Kommissionen nedsatte i 2003 en uafhængig rådgivende gruppe for elektricitet og gas under betegnelsen "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)". ERGEG fik til opgave at fremme rådslagning, samordning og samarbejde mellem de regule-

rende myndigheder i medlemsstaterne og mellem disse myndigheder og Kommissionen med det formål at konsolidere det indre marked for elektricitet og naturgas. ERGEG blev sammensat af repræsentanter for de nationale regulerende myndigheder.

Kommissionen finder, at ERGEG de senere år har ydet et særdeles positivt bidrag til udviklingen af det indre marked for gas og elektricitet ved at udstede ikke-bindende retningslinjer og rette henstillinger og udtalelser til Kommissionen. Oprettelsen af ERGEG har dog ikke ført til virkelige fremskridt hen imod opstillingen af fælles standarder og fremgangsmåder, som er nødvendigt for at virkeliggøre handel på tværs af grænserne og udvikling af i første omgang regionale markeder og i sidste ende et europæisk energimarked.

Den stigende kompleksitet i el- og gassektoren og krydsfeltet mellem forskellige økonomiske interesser har vanskeliggjort den nuværende fremgangsmåde inden for ERGEG. Beslutningstagning i ERGEG kræver i praksis enighed blandt de 27 regulerende myndigheder og mere end 30 transmissionssystemoperatører. Denne procedure giver ikke tilfredsstillende resultater.

Denne situation har mundet ud i en række ikke-bindende regler og i bestræbelser på at nå til enighed om fælles fremgangsmåder gennem "gradvis konvergens". Disse tiltag har dog ikke ført til en effektiv evne til at træffe de nu nødvendige afgørelser i vanskelige spørgsmål.

De tekniske forskrifter, som elselskaber i øjeblikket må arbejde efter, "grid-codes", er meget forskellige fra medlemsstat til medlemsstat og ofte ikke engang ens inden for samme medlemsstat. Disse regler er nødt til at nærme sig hinanden for til sidst at blive harmoniseret, hvis energimarkedene i EU skal kunne fungere effektivt.

Kommissionen har vurderet forskellige muligheder for, hvordan de nødvendige opgaver kan tilrettelægges, herunder om Kommissionen ville være i stand til at løse dem selv.

Kommissionen har imidlertid konkluderet, at de pågældende temmelig tekniske opgaver bedst kan løses af en særlig enhed, som er delvist uafhængig af Kommissionen. Både Det Europæiske Råd på mødet i foråret 2007 og Europa-Parlamentet, i den senere tids beslutninger, har tilsluttet sig en mekanisme til samarbejde mellem regulatorerne.

Kommissionen kom til den konklusion, at hvis der skulle oprettes et uafhængigt organ, der kunne stille forslag til Kommissionen om grundlæggende afgørelser og selv træffe reguleringsafgørelser med bindende virkning for tredjeparter om tekniske detaljspørgsmål, der uddelegeres til det, så ville den eneste løsning være at oprette et "agentur".

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 2. oktober 2007.

4. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan

sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

En vigtig funktion i processen hen mod et velfungerende indre energimarked er samarbejdet mellem tilsynsmyndighederne. Den nuværende fremgangsmåde med et frivilligt samarbejde har ikke givet tilstrækkeligt tilfredsstillende resultater. Det har mundet ud i en række ikke-bindende regler og i bestræbelser på at nå til enighed om fælles fremgangsmåder gennem "gradvis konvergens", men ikke ført til de nu nødvendige afgørelser af vanskelige spørgsmål.

Kommissionen konkluderer, at de opgaver, der må løses, bedst kan varetages af en særlig enhed på fællesskabsniveau, som er uafhængig af og ligger uden for Kommissionen, og at den eneste farbare vej vil være at oprette et "agentur".

I det danske EU-indspil fra oktober 2006 foreslog man, at der etableredes en europæisk regulator til at sikre den nødvendige harmonisering og koordinering af tilsynsfunktionen i forhold til el- og gasmarkederne. Regeringen er enig i, at Kommissionens forslag om etagentur for samarbejdet mellem tilsynsmyndighederne kan tilgodese behovet for harmonisering og koordinering, som ikke kan løses på nationalt grundlag alene eller gennem frivilligt samarbejde. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

5. Forordningens formål og indhold

Agenturets hovedopgave er at være et supplement på europæisk plan til de reguleringsopgaver, der varetages af de nationale myndigheder. Agenturet skal udgøre en samarbejdsramme for de nationale reguleringsmyndigheder, der giver mulighed for myndighedstilsyn med samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og for at træffe enkeltafgørelser om infrastruktur, der berører mere end én medlemsstats territorium.

Agenturet skal fastlægge procedurer for samarbejde mellem nationale myndigheder, hvor mere end en medlemsstat er involveret. Det gælder særligt hvad angår udveksling af oplysninger og fordelinger af kompetence.

Agenturet skal også føre myndighedstilsyn med det tiltænkte institutionaliserede samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne. Agenturet vil få ansvaret for at overvåge og kontrollere aktiviteterne i det europæiske net af transmissionssystemoperatører på både el- og gasområdet. Agenturet vil navnlig skulle gennemgå systemoperatørernes tiårige investeringsplaner og udarbejde tekniske og kommercielle regler. Det er tanken, at inddragelsen af agenturet får central betydning for sikringen af, at samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne foregår på en effektiv og gennemskelig måde, der gavner det indre marked.

Agenturet vil også komme til at træffe afgørelser i enkeltsager i grænseoverskridende spørgsmål. Det foreslås, at agenturet får myndighed til at træffe afgørelser i enkeltsager, hvor der anmodes om undtagelser for infrastruktur anlæg af europæisk interesse, og til at afgøre, hvilket reguleringsystem der skal anvendes på infrastruktur, som berører mere end én medlemsstats territorium. Agenturet skal derudover træffe specifikke afgørelser om tekniske enkeltspørgsmål, som overlades til agenturet i medfør af særlige retningslinjer, der vedtages ved en udvalgsprocedure (komitologi) i overensstemmelse med gas- og eldirektiverne.

Endelig foreslås det, at agenturet skal varetage almindelige rådgivningsopgaver. Generelt skal agenturet optræde som rådgiver for Kommissionen, hvad angår spørgsmål om regulering af markedet, og kan eventuelt udstede ikke-bindende retningslinjer for at skabe opmærksomhed om god praksis blandt de nationale reguleringsmyndigheder. I enkeltsager foreslås det at give agenturet beføjelser til at behandle afgørelser truffet af nationale regulerende myndigheder og forelægge en udtalelse herom for Kommissionen. Hvis agenturet træffer afgørelse, vil den kun være bindende i bestemte tekniske situationer, der udtrykkeligt er fastlagt i forordningen og direktiverne eller for enkeltsagers vedkommende i bindende retningslinjer. Agenturet har ingen politisk skønsmargen uden for denne ramme.

Hvis samarbejdet mellem transmissionssystemoperatører eller afgørelser truffet af de nationale myndigheder truer konkurrencens effektivitet og markedets evne til at fungere, skal agenturet omgående underrette Kommissionen, som derpå kan træffe de nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe situationen.

Kun Kommissionen kan træffe grundlæggende afgørelser. I disse tilfælde er agenturets opgave rent forberedende og rådgivende. Kommissionens juridiske tjeneste har omhyggeligt gransket teksten ud fra disse synspunkter for at sikre, at agenturet ikke får nogen skønsmæssige beføjelser til at træffe grundlæggende afgørelser.

Den institutionelle opbygning af agenturet for samarbejde mellem energimyndigheder og principperne for styring af det bygger i hovedsagen på de normale regler og praksis for Fællesskabets reguleringsorganer.

Der skal dog tages særligt hensyn til myndighedsfunktionens nødvendige uafhængighed. Derfor foreslås det, at der ved siden af en bestyrelse, som bliver ansvarlig for alle administrative og budgetmæssige anliggender, oprettes et repræsentantskab med medlemmer fra samtlige medlemsstater med ansvar for alle reguleringsmæssige anliggender og afgørelser. Bestyrelsen består af 12 medlemmer, hvoraf seks medlemmer udpeges af Kommissionen og seks af Rådet. Direktøren, som bestyrelsen udnævner efter høring af repræsentantskabet, udvælges på grundlag af en liste, som indstilles af Kommissionen. Direktøren repræsenterer agenturet og har ansvaret for den daglige ledelse. Dertil kommer et klagenævn, som behandler klager over agenturets afgørelser.

Det foreslås, at agenturet på baggrund af de opgaver, det pålægges, får en begrænset stab på 40-50 mennesker.

De samlede årlige udgifter til agenturet anslås til ca. 6-7 mio. EUR, heraf 5 mio. EUR til personaleudgifter. De årlige omkostninger til agenturet dækkes af tilskud fra Fællesskabet. Agenturet får begrænsede indtægter fra gebyrer, der opkræves af tredjeparter, når agenturet træffer visse afgørelser.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Agenturforordningen har været til afstemning i Europa-Parlamentet den 18. juni 2008. Parlamentet vedtog en række ændringsforslag, som bl.a. styrker Agenturet i forhold til Kommissionens oprindelige forslag såvel som i forhold til det kompromis, der blev indgået i Rådet den 6. juni 2008. Der må derfor imødeses en 2. læsningsløsning.

7. Gældende dansk lovgivning på området og forslagets konsekvenser herfor

Der er ingen gældende dansk lovgivning på området for så vidt angår et EU-agentur. El- og gasforsyningsloven regulerer alene det nationale myndighedstilsyn. Forordningen vil få direkte retsvirkning i Danmark og umiddelbart ses der ikke at være bestemmelser i dansk lov som er i modstrid med forslaget.

8. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt el- og gasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige el- og gaspriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet spejdes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

EU-agentur for samarbejde mellem energimyndigheder

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Energitilsynet og LO støtter Kommissionens forslag om oprettelse af et EU-agentur til fremme af samarbejdet mellem de nationale regulatorer.

Energitilsynet påpeger vigtigheden af, at der trækkes en klar skillelinje mellem de nationale regulatorers og agenturets kompetencer.

Energitilsynet rejser endvidere en række spørgsmål af organisatorisk karakter, og finder det uheldigt, at agenturet kan finansieres ved bl.a. frivillige bidrag, da det kan virke problematisk i forhold til agenturets uafhængighed og neutralitet.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen er blevet drøftet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 15. maj 2008 og den 10. september 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering har generelt været positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen. Regeringen er enig i, at den uafhængige rådgivende gruppe for elektricitet og gas under betegnelsen "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)", som Kommissionen nedsatte i 2003, ikke længere i tilstrækkelig omfang kan løfte opgaver af fælles og grænseoverskridende karakter, og at de opgaver bedst kan varetages af en særlig enhed, som er uafhængig af og ligger uden for Kommissionen.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt bred opbakning til forordningen om oprettelse af et EU-agentur til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. Nogle lande har dog været skeptiske over for agenturets beføjelser i relation til de nationale regulatorer og transmissionssystemoperatørerne.

Med undtagelse af to lande, som stadig har nogle principielle problemer med agenturet, har alle lande tilsluttet sig det tidligere slovenske formandskabets kompromisløsning fra den 6. juni 2008. Kompromisteksten indebærer, at der oprettes et uafhængigt agentur, der kan træffe bindende afgørelser med hensyn til grænseoverskridende spørgsmål. Agenturets rolle i forhold til tekniske spørgsmål (udarbejdelsen af tekniske- og markedsregler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser) er blevet styrket i forhold til den oprindelige tekst.

12. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 30. maj 2008.

1. (d) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling.

KOM(2007)531 endelig

Revideret notat

1. Resumé

Forslaget om ændring af "forordning om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling" er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionens undersøgelser har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes. De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler. Den reviderede forordning indeholder regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne til at styrke deres samarbejde på en række nøgleområder. Forslaget sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Forslaget indgår ligeledes i den politisk brede enighed ("general approach") af 6. juni 2008.

2. Baggrund

En undersøgelse fra Kommissionen af den europæiske gas- og elsektor³ i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes.

Der stilles derfor forslag om, at den allerede gældende forordning om grænseoverskridende elektricitetsudveksling tilpasses, så det indre elmarked kan blive lagt i bedre retlige rammer.

De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og engrosmarked. Forordningen indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler.

Integrationen af markederne kræver, at transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne) samarbejder effektivt, og at der findes et klart og stabilt regelgrundlag, som også må omfatte koordinering af reglerne. Reglerne om adgang til nettet og driftsreglerne skal være forenelige, oplysninger skal udveksles effektivt mellem transmissionssystemoperatørerne, og nye investeringer i øget sammenkoblingskapacitet skal koordineres omhyggeligt.

3. Hjemmelsgrundlag

---

³

SEK(2006) 1724.

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Europa-Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

4. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningsikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, herunder den gældende forordning nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling, er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

5. Forordningens formål og indhold

Transmissionssystemoperatørerne inden for gas og elektricitet samarbejder allerede frivilligt i eksisterende organer som European Transmission System Operators (ETSO) og Gas Transmission Europe (GTE). De samarbejder på regionalt plan om driftsmæssige spørgsmål og deltager i tekniske organer som for eksempel Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet (UCTE) og European Association for the Streamlining of Energy Exchange (EASEE-gas). Disse samarbejdsinitiativer i flere lag har ydet væsentlige bidrag til det indre marked og forbedret nettenes effektivitet og sikkerhed.

Kommissionen mener imidlertid, at grænsen nu er nået for det frivillige samarbejdes bæreevne, hvad der for eksempel viser sig som forstyrrelser på nettet og strømudfald, der skyldes dårlig samordning af netdriften eller manglende forbindelser i el- og gasnettene. Dertil kommer vanskeligheder, hvor det gælder om at foreslå eller blive enige om fælles tekniske standarder.

Derfor foreslås det, at det nu i forordningen om grænseoverskridende elektricitets udveksling indsættes regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på visse nøgleområder, og herunder særlig fokusere på følgende hovedproblemer:

- Udvikling af kommercielle og tekniske "regler"

- Forsknings- og innovationsaktiviteter af fælles interesse
- Samordning af netdriften
- Investeringsplanlægning.

Transmissionssystemoperatørerne må som selskaber være åbne om deres samarbejds måder. De kan bygge på eksisterende strukturer som GTE og ETSO. Men de opgaver og ansvarsområder, transmissionssystemoperatørerne pålægges, medfører et behov for en central og permanent samarbejdsstruktur, hvad angår både organisation og praktiske redskaber til planlægning og drift af nettene.

Forslaget fastholder transmissionssystemoperatørernes frivillige samarbejdsproces som en pragmatisk måde at udarbejde tekniske og kommercielle detailregler på. Sådanne regler er ofte teknisk komplicerede, og der er behov for en effektiv procedure for at ændre dem, når det er nødvendigt. Det, som forslaget tilfører denne proces, er et stærkt myndighedstilsyn med indholdet og overvågning af overholdelsen og håndhævelsen af disse regler fra de nationale myndigheders, agenturets og/eller Kommissionens side, alt efter arten af det pågældende forslag. Kan transmissionssystemoperatørerne ikke nå til enighed om nødvendige tekniske og kommercielle regler, eller gennemfører de dem ikke, er der mulighed for at foreslå og vedtage dem ved udvalgsproceduren på forslag af Kommissionen.

Transmissionssystemoperatørerne pålægges samtidig at gøre inddragelse og høring af berørte parter som producenter, leverandører, kunder og distributionssystemoperatører til normal praksis straks fra starten på deres arbejde med et givet emne. Parterne vil således blive hørt om udkast til kommercielle og tekniske regler, der udarbejdes af transmissionssystemoperatørerne, og de vil kunne sende kommentarer til transmissionssystemoperatørernes årlige arbejdsprogram. Agenturet vil føre tilsyn med, at høringerne gennemføres ordentligt.

Det foreliggende forslag sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Under de nuværende regler kan større nye infrastrukturanlæg undtages fra reglerne om reguleret tredjepartsadgang for en periode, der fastsættes på forhånd. For flere infrastrukturanlæg, der er færdigopført eller under opførelse, herunder sammenkoblingslinjer for gas og elektricitet samt LNG-anlæg, er der gjort brug af denne mulighed. Den har hjulpet med til at fremme projekter, der gavner forsyningsikkerheden og konkurrencen.

De hidtidige erfaringer viser dog, at både projektudviklere, regulerende myndigheder og Kommissionen kunne have gavn af en strømlinet procedure for ansøgning om og bevilling af undtagelser samt af en tydeliggørelse af visse af betingelserne. Derfor foreslår Kommissionen i forordningen, at der udstikkes retningslinjer til støtte for ansøgere og myndigheder, når de skal realisere betingelserne i en undtagelse. For at sikre, at det ikke desto mindre er muligt for markedet at udnytte undtagne infrastrukturanlæg optimalt, foreslås det, at mindstekravene til nye infrastrukturanlæg om kapacitetsallokering og om regler for håndtering af overbelastningssituationer (hvor kapaciteten viser sig begrænsende), gøres til generelle krav.

Derudover stilles der øgede krav til åbenhed og offentliggørelse af relevante data. På elområdet stiller forordningen i dag krav om gennemsigtighed. De nuværende åbenhedskrav fokuse-

rer på offentliggørelse af nettets kapacitet, således at markedsdeltagerne kan se, om der er kapacitet til rådighed, og om al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Markedsdeltagerne har dog også brug for lige adgang til de oplysninger, der er bestemmende for bevægelser i energipriserne.

Derfor foreslås det, at åbenhedskravene udvides til at omfatte prognoser for udbud og efterspørgsel, samt omkostninger til balancering af nettet og handel.

De foreliggende forslag stiller ikke nye krav til de berørte virksomheder om gennemsigtighed på områderne derivater og finansielle instrumenter, men Kommissionen vil undersøge dette spørgsmål nærmere og sigter mod at nå frem til en konklusion hen imod midten af 2008.

Hverken på el- eller gasmarkedet er det endnu muligt at tale om et europæisk detailmarked (husstande og små virksomheder), da kunderne, hvis de overhovedet har et valg, stadig er nødt til at vælge en leverandør, der er etableret i det samme land. For at fremme udviklingen af detailmarkederne på fællesskabsplan forpligtes medlemsstaterne til at fastlægge markedsdeltagernes forpligtelser for så vidt angår aftalebestemmelser, forpligtelser overfor kunderne, regler om dataudveksling og afregning m.m.

Sårbare forbrugere beskyttes allerede i det nuværende direktiv, således at de kan få dækket det energibehov, der må opfyldes for at kunne føre en normal tilværelse. I nogle lande er disse regler dog ikke blevet anvendt korrekt, og for at tydeliggøre rammen foreslår Kommissionen, at der indføres bindende retningslinjer. Samtidig foreslår Kommissionen, at alle kunders rettigheder styrkes.

Endelig skal det nævnes, at reglerne om, hvad flaskehalsindtægter kan anvendes til, indsnævreres til at kun at kunne anvendes til (1) sikring af, at den tildelte kapacitet står til rådighed, og til (2) netinvesteringer, der bevarer eller forøger samkøringslinjernes kapacitet. Det vil ikke længere være muligt at bruge indtægterne til nedbringelse af tarifferne.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Forordningen har været til afstemning i Parlamentet den 18. juni 2008. Parlamentet har vedtaget væsentlige ændringsforslag, der bl.a. har til hensigt at styrke Agenturets rolle i forhold til TSO'ernes samarbejde.

7. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser for denne

Den eksisterende forordning, forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling, er gældende dansk ret på området. Den reviderede forordning vil ikke få konsekvenser for dansk ret.

8. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt elmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige elpriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

TSO-samarbejde

CO-Industri, Energinet.dk og Energitilsynet er enig i det ønskelige i, at der etableres et formuleret samarbejde mellem TSO'erne.

Dansk Energi og Energitilsynet mener, at effektiv unbundling af TSO'erne er en vigtig forudsætning for at give TSO-samarbejdet troværdighed. Såfremt der ikke sker en sådan adskillelse, ser Energitilsynet en risiko for, at samarbejdet nærmere får karakter af en slags karteldannelse.

Dansk Industri ser det som helt centralt, at der udvikles fælles regler for adgangen til nettet, samt at der sker en fælles planlægning af investeringer.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godtgjort, at der kan være behov for særregler vedrørende adgangen til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun, når der er ud-sigt til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gennemsigthed

HTS støtter større gennemsigthed på el- og gasmarkedet.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anfører, at informationsforpligtelserne bør være proportionale med den fornødne regulering.

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

Diverse

Det er en prioritet for Vindmølleindustrien, at de forskellige energiteknologier inddrages i arbejdet med at udarbejde standarder for nettilslutning med det formål at sikre lige vilkår for alle teknologier på markedet.

Energinet.dk støtter tanker om, at flaskehalsindtægter øremærkes til at sikre kapacitet og til investeringer i øget kapacitet eller i ny infrastruktur. Også Energitilsynet støtter modellen, men påpeger, at der kan være situationer, hvor der opstår flaskehalsindtægter samtidig med, at der ikke findes et samfundsøkonomisk potentiale for yderligere netudbygning. I så fald bør det være muligt at bruge provenuet til nedsættelse af nettarriffen.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen er blevet drøftet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 15. maj 2008 og den 10. september 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering har generelt været positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen.

Regeringen kan tilslutte sig et øget samarbejde mellem de europæiske TSO'er. Denne tilslutning er dog betinget af, at der nås til enighed om en effektiv adskillelse af operatørerne af transmissionsnetterne fra produktions- og handelsvirksomhed. Det forekommer ikke hensigtsmæssigt med et meget tæt og detaljeret samarbejde mellem TSO'er, der er vertikalt integreret med energiselskaber. Der vil her være risiko for indflydelse fra uvedkommende interesser, som kan lede til en art karteldannelse.

Der vurderes, at det politiske kompromis af 6. juni 2008 tager hensyn til problematikken.

Danmark har hidtil været positiv over for de foreslåede skærpede krav om at øremærke flaskehalsindtægter fra transmission til at fastholde og udbygge forbindelserne mellem landene. Imidlertid har modstanden været så stor fra andre medlemslande, at der nu i kompromisset åbnes op for, at indtægter som i dag kan anvendes til nedbringelse af de nationale tariffer, dog efter og såfremt den nationale regulator har godkendt dette.

Danmark støtter forslaget om øget gennemsigtighed hvad angår virksomhedernes efterspørgselsprognoser og data om produktionsanlæg, som supplerer de eksisterende regler, der primært er relateret til netdrift. Dette er hensigtsmæssigt for at aktørerne får adgang til vigtig information om markedet.

Fra dansk side støttes forslaget om dispensation fra tredjepartsadgang i en nærmere specificeret periode fra sag til sag, som kan være et vigtigt redskab til at stimulere investeringslysten. Regeringen finder dog, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at der er tale om særligt risikofyldte investeringer eller at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende transmissionsinvesteringer. Samtidig er det dansk holdning, at dispensation bør gives af agenturet og med Kommissionens godkendelse med høring af de nationale regulatorer.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Mht. forordningen om grænseoverskridende elhandel, der indeholder regler for TSO-samarbejde og ændrede regler for anvendelse af flaskehalsindtægter, er der opnået enighed om TSO-samarbejdet vedr. udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser, og agenturets rolle i forhold til denne proces. Vedrørende anvendelsen af flaskehalsindtægter, skulle flaskehalsindtægterne ifølge Kommissionens oprindelige forslag alene kunne anvendes til forstærkning af transmissionsnettet.

Flere lande ønskede dog, at flaskehalsindtægter fortsat også skal kunne anvendes til nedbringelse af de nationale transmissionstariffer. Denne mulighed er nu genindføjet. Det fremgår dog, at indtægterne fortrinsvis skal anvendes til forstærkning af transmissionsnettet.

12. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 30. maj 2008.

1. (e) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet.

KOM(2007)532 endelig

Revideret notat

1. Resumé

Forslaget om ændring af forordning om betingelser for adgang til naturgastransmissionsnet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionens undersøgelser har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende handel med naturgas ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler. Den reviderede forordning indeholder regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne til at styrke deres samarbejde på en række nøgleområder. Forslaget sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Forslaget indgår ligeledes i det politiske kompromis af 6. juni 2008.

2. Baggrund

En undersøgelse fra Kommissionen af den europæiske gas- og elsektor⁴ i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Der stilles derfor forslag om, at den allerede gældende forordning om adgang til naturgas-transmissionsnet tilpasses, så det indre marked for naturgas kan blive lagt i bedre retlige rammer.

De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og engrosmarked. Forordningen indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler.

Integrationen af markederne kræver, at transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne) samarbejder effektivt, og at der findes et klart og stabilt regelgrundlag, som også må omfatte koordinering af reglerne. Reglerne om adgang til nettet og driftsreglerne skal være forenelige, oplysninger skal udveksles effektivt mellem transmissionssystemoperatørerne, og nye investeringer i øget sammenkoblingskapacitet skal koordineres omhyggeligt.

3. Hjemmelsgrundlag

---

⁴

SEK(2006) 1724.

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 2. oktober 2007.

4. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningsikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, herunder den gældende forordning nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgas transmissionsnet, er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

5. Forordningens formål og indhold

Transmissionssystemoperatørerne inden for gas og elektricitet samarbejder allerede frivilligt i eksisterende organer som European Transmission System Operators (ETSO) og Gas Transmission Europe (GTE). De samarbejder på regionalt plan om driftsmæssige spørgsmål og deltager i tekniske organer som for eksempel Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet (UCTE) og European Association for the Streamlining of Energy Exchange (EASEE-gas). Disse samarbejdsinitiativer i flere lag har ydet væsentlige bidrag til det indre marked og forbedret nettenes effektivitet og sikkerhed.

Kommissionen mener imidlertid, at grænsen nu er nået for det frivillige samarbejdes bæreevne, hvad der for eksempel viser sig som forstyrrelser på nettet og strømudfald, der skyldes dårlig samordning af netdriften eller manglende forbindelser i el- og gasnettene. Dertil kommer vanskeligheder, hvor det gælder om at foreslå eller blive enige om fælles tekniske standarder.

Derfor foreslås det, at det nu i forordningen om betingelserne for adgang til naturgas-transmissionsnet indsættes regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på visse nøgleområder, og herunder særlig fokusere på følgende hovedproblemer:

- Udvikling af kommercielle og tekniske "regler"

- Forsknings- og innovationsaktiviteter af fælles interesse
- Samordning af netdriften
- Investeringsplanlægning

Transmissionssystemoperatørerne må som selskaber være åbne om deres samarbejds måder. De kan bygge på eksisterende strukturer som GTE og ETSO. Men de opgaver og ansvarsområder, transmissionssystemoperatørerne pålægges, medfører et behov for en central og permanent samarbejdsstruktur, hvad angår både organisation og praktiske redskaber til planlægning og drift af nettene.

Forslaget fastholder transmissionssystemoperatørernes frivillige samarbejdsproces som en pragmatisk måde at udarbejde tekniske og kommercielle detailregler på. Sådanne regler er ofte teknisk komplicerede, og der er behov for en effektiv procedure for at ændre dem, når det er nødvendigt. Det, som forslaget tilfører denne proces, er et stærkt myndighedstilsyn med indholdet og overvågning af overholdelsen og håndhævelsen af disse regler fra de nationale myndigheders, agenturets og/eller Kommissionens side, alt efter arten af det pågældende forslag. Kan transmissionssystemoperatørerne ikke nå til enighed om nødvendige tekniske og kommercielle regler, eller gennemfører de dem ikke, er der mulighed for at foreslå og vedtage dem ved udvalgsproceduren på forslag af Kommissionen.

Transmissionssystemoperatørerne pålægges samtidig at gøre inddragelse og høring af berørte parter som producenter, leverandører, kunder og distributionssystemoperatører til normal praksis straks fra starten på deres arbejde med et givet emne. Parterne vil således blive hørt om udkast til kommercielle og tekniske regler, der udarbejdes af transmissionssystemoperatørerne, og de vil kunne sende kommentarer til transmissionssystemoperatørernes årlige arbejdsprogram. Agenturet vil føre tilsyn med, at høringerne gennemføres ordentligt.

Det foreliggende forslag sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjeparts adgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Derudover stilles der øgede krav til åbenhed og offentliggørelse af relevante data. På naturgasområdet stiller forordningen i dag krav om gennemsigtighed. De nuværende åbenhedskrav fokuserer på offentliggørelse af nettets kapacitet, således at markedsdeltagerne kan se, om der er kapacitet til rådighed, og om al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Markedsdeltagerne har dog også brug for lige adgang til de oplysninger, der er bestemmende for bevægelser i engrospriserne.

Derfor foreslås det, at åbenhedskravene udvides til at omfatte prognoser for udbud og efterspørgsel, omkostninger til balancering af nettet og handel.

De foreliggende forslag stiller ikke nye krav til de berørte virksomheder om gennemsigtighed på områderne derivater og finansielle instrumenter, men Kommissionen vil undersøge dette spørgsmål nærmere og sigter mod at nå frem til en konklusion hen imod midten af 2008.

Det eksisterende direktiv om det indre gasmarked fastsætter, at når lagerfaciliteter er afgørende for forsyningen af kunderne, skal lageroperatørerne give tredjeparter adgang. Direktivet stiller imidlertid kun principielle krav og lader medlemsstaterne have stor frihed til at udforme

deres regelværk. I forbindelse med Madrid-forummet er der udarbejdet frivillige retningslinjer for, hvordan lagersystemoperatører bør håndtere tredjepartsadgang. Det har imidlertid vist sig, at gennemførelsen af disse retningslinjer alt i alt er for ringe. For at gøre retningslinjerne juridisk bindende udvides forordningen til også at definere, hvordan lagersystemoperatører skal tilbyde tjenester for tredjepartsadgang, og hvordan de bør allokere kapaciteten og håndtere situationer, hvor kapaciteten viser sig for begrænset. Den vil også fastsætte åbenhedskrav og indeholde foranstaltninger, der skal gøre det muligt for et sekundært marked for lagerkapacitet at udvikle sig. Disse regler skulle kunne sikre, at al den lagerkapacitet, der står til rådighed for tredjeparter, udbydes på markedet uden diskrimination og på en gennemsigtig måde, og at der lægges en kraftig dæmper på kapacitetshamstring.

Flydende naturgas (LNG) får stadig større betydning for EU's gasforsyning, og masser af investeringer i LNG-terminaler er planlagt eller under iværksættelse. Derfor er der behov for gennemsigtige regler for adgang til LNG-terminaler. Det nuværende direktiv indeholder kun et generelt krav om, at adgangen skal reguleres, og det giver medlemsstaterne mulighed for forskellige fortolkninger. Kommissionen foreslår derfor, at der indføres klarere definerede regler for tredjepartsadgang til LNG-terminalerne. For at gøre retningslinjerne juridisk bindende udvides forordningen til også at definere, hvordan LNG-terminaloperatører bør tilbyde tjenester for tredjepartsadgang, og hvordan de bør allokere kapaciteten og håndtere situationer, hvor kapaciteten viser sig for begrænset. Den vil også fastsætte åbenhedskrav og indeholde foranstaltninger, der skal gøre det muligt for et sekundært marked for terminalkapacitet at udvikle sig.

Hverken på el- eller gasmarkedet er det endnu muligt at tale om et europæisk detailmarked (husstande og små virksomheder), da kunderne, hvis de overhovedet har et valg, stadig er nødt til at vælge en leverandør, der er etableret i det samme land. For at fremme udviklingen af detailmarkederne på fællesskabsplan forpligtes medlemsstaterne til at fastlægge markedsdeltagernes forpligtelser for så vidt angår aftalebestemmelser, forpligtelser overfor kunderne, regler om dataudveksling og afregning m.m.

Sårbare forbrugere beskyttes allerede i det nuværende direktiv, således at de kan få dækket det energibehov, der må opfyldes for at kunne føre en normal tilværelse. I nogle lande er disse regler dog ikke blevet anvendt korrekt, og for at tydeliggøre rammen foreslår Kommissionen, at der indføres bindende retningslinjer. Samtidig foreslår Kommissionen, at alle kunders rettigheder styrkes.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Forordningen har været til afstemning i Parlamentet den 18. juni 2008. Parlamentet har vedtaget væsentlige ændringsforslag, der bl.a. har til hensigt at styrke Agenturets rolle i forhold til TSO'ernes samarbejde. På den baggrund forventes en 2. læsningsløsning.

7. Gældende dansk lovgivning på området og forslaget konsekvenser herfor

Den eksisterende forordning, forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet, er gældende dansk ret på området. Den reviderede forordning vil ikke få konsekvenser for dansk ret.

8. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt gasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige gaspriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

TSO-samarbejde

CO-Industri, Energinet.dk og Energitilsynet er enig i det ønskelige i, at der etableres et formaliseret samarbejde mellem TSO'erne.

Dansk Energi og Energitilsynet mener, at effektiv unbundling af TSO'erne er en vigtig forudsætning for at give TSO-samarbejdet troværdighed. Såfremt der ikke sker en sådan adskillelse, ser Energitilsynet en risiko for, at samarbejdet nærmere får karakter af en slags karteldannelse.

Dansk Industri ser det som helt centralt, at der udvikles fælles regler for adgangen til nettet, samt at der sker en fælles planlægning af investeringer.

Gaslagre

Energitilsynet finder det positivt, at adgang til lagerkapacitet nu også forudsættes omfattet af gasforordningen, så der i højere grad kan skabes en fri og lige adgang til lager. Endvidere støtter Energitilsynet, at de nuværende frivillige retningslinjer for god praksis for lagerselskaber nu bliver juridisk bindende via gasforordningen.

Gennemsigtighed

HTS støtter større gennemsigtighed på el- og gasmarkedet.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anfører, at informationsforpligtelserne bør være proportionale med den fornødne regulering.

Energitilsynet finder det positivt, at der foreslås regler, som sikrer, at gaslagerselskaber skal give markedet detaljerede tekniske informationer samt informationer om kapacitet.

Diverse

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicitte fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Energitilsynet ser afstandsafhængige tariffer på gasområdet som et effektivt princip til at skubbe markedet i gang, men mener, at princippet bør revurderes når der er opstået et velfungerende marked.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen er blevet drøftet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 15. maj 2008 og den 10. september 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen har generelt været positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen.

Regeringen har støttet de strammere regler vedrørende fri og lige adgang til gaslagre samt kodificeringen af de nuværende frivillige retningslinjer for god praksis for lagerselskaber.

Fra dansk side kan man tilslutte sig et øget samarbejde mellem de europæiske TSO'er. Denne tilslutning er dog betinget af, at der nås til enighed om en effektiv adskillelse af operatørerne af transmissionsnettene fra produktions- og handelsvirksomhed. Det forekommer ikke hen-

sigtsmæssigt med et meget tæt og detaljeret samarbejde mellem TSO'er, der er vertikalt integreret med energiselskaber. Der vil her være risiko for indflydelse fra uvedkommende interesser, som kan lede til en art karteldannelse.

| Der vurderes, at det politiske kompromis af 6. juni 2008 tager hensyn til problematikken.

Regeringen støtter forslaget om øget gennemsigtighed hvad angår virksomhedernes efterspørgselsprognoser og data om produktionsanlæg, som supplerer de eksisterende regler, der primært er relateret til netdrift. Dette er hensigtsmæssigt for at aktørerne får adgang til vigtig information om markedet.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

| Det foreliggende kompromis støttes bredt.

12. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

| Sagen blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 30. maj 2008.

3. Energieffektivitet: Implementering af rammedirektiverne for Eco-design og Energi-mærkning (KOM-dokumentet foreligger ikke)

Nyt notat

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte initiativer til revision af energimærkningsdirektivet og Eco-designdirektivet i lyset af den samlede pakke om 'Handlingsplan for bæredygtigt forbrug og produktion og bæredygtig industripolitik', som Kommissionen fremlagde medio juli 2008. Regeringen lægger vægt på nødvendigheden af synergi mellem Eco-designdirektivets minimumskrav til produkters energieffektivitet og mærkningsdirektivet. Desuden lægges der vægt på, at den foreliggende bæredygtighedspakke og ændring af Eco-designdirektivet ikke må forårsage, at ambitionsniveauet sænkes, eller at der sker forsinkelser af det igangværende arbejde med at sætte effektivitetsnormer for energiforbrugende produkter. På rådsmødet (energi) den 10. oktober 2008 forventes vedtaget rådskonklusioner. Der foreligger endnu ikke et udkast til rådskonklusioner.

2. Baggrund

EU's Ministerråd vedtog i 1992 et direktiv om mærkning og standardproduktinformation vedrørende forbrug af energi og andre ressourcer i husholdningsapparater (92/75 EØF) (Energi-mærkningsdirektivet). Rammedirektivet er efterfølgende blevet udfyldt med en række direktiver for mærkning og produktinformation for forskellige husholdningsapparater.

I 2005 vedtog Ministerrådet og Europa-Parlamentet et direktiv om rammerne for fastlæggelse af krav til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter (Eco-designdirektivet).

I slutningen af 2007 igangsatte Kommissionen et arbejde med henblik på at revidere mærkningsdirektivet. Dette arbejde er stadig i gang, og der er endnu ikke fremlagt et konkret forslag til ændret mærkningsdirektiv. Det forventes dog, at Kommissionen vil fremlægge et forslag i begyndelsen af efteråret 2008.

Yderligere har Kommissionen, som en del af pakken om bæredygtigt forbrug og produktion samt bæredygtig industripolitik, fremlagt et forslag til at ændre Eco-designdirektivet, således at anvendelsesområdet udvides. Fra at omhandle *energiforbrugende* produkter vil det nye direktiv også omfatte *energirelaterede* produkter. Kommissionen definerer energirelaterede produkter som produkter, der sparer energi i brugsfasen f.eks. isoleringsmaterialer og termovinduer. Det forventes at forslaget vil blive drøftet i Rådet i løbet af efteråret 2008.

Formandskabet har valgt at sætte punktet på dagsordenen for energirådsmødet den 10. oktober 2008 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner angående implementering af disse to direktiver.

3. Hjemmelsgrundlag

Mærkningsdirektivet har hjemmel i den tidligere TEF artikel 100A (nu artikel 95) og er vedtaget af Rådet i fælles beslutningstagning med Europa-Parlamentet i henhold til TEF artikel

251, mens Eco-designdirektivet har hjemmel i TEF artikel 95 og ligeledes vedtages efter proceduren i artikel 251 om fælles beslutningstagen.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt udkast til rådskonklusioner.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Der er tale om rådskonklusioner. Punktet har dermed ingen umiddelbar retsvirkning i forhold til dansk lov.

Følgende to danske love relaterer sig til de direktiver, som rådskonklusionerne forventes at omhandle:

- Lov nr. 308 af 30. april 2008 om miljøvenligt design af energiforbrugende produkter
- Lov nr. 450 af 31. maj 2000 om fremme af besparelser i energiforbruget

Når direktiverne er vedtaget, kan der blive behov for tilpasninger af de to love.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Konklusionerne har ikke i sig selv statsfinansielle konsekvenser, men en revision af de to rammedirektiver, som udvider gruppen af apparater og produkter, som omfattes, må forventes at have konsekvenser når der vedtages gennemførelsesforanstaltninger.

Størrelsesordenen af disse konsekvenser vil afhænge af omfanget af gennemførelsesforanstaltninger for ikke-energiforbrugende produkter. Nærmere vurdering af de økonomiske konsekvenser for statsfinanserne vil blive foretaget i forbindelse med de enkelte gennemførelsesforanstaltninger.

Såfremt der sker en udvidelse af anvendelsesområdet og en større koordinering af de to direktiver, forventes dette at have positive konsekvenser på miljøet og samfundsøkonomien, idet det må formodes, at ændringerne vil medføre energibesparelser for borgerne og i nogen grad også for virksomhederne.

9. Høring

Ikke relevant.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens initiativer vedrørende opdatering af de lovgivningsmæssige rammer for energimærkning af produkter og for mindstekrav til produkters energieffektivitet velkommen.

Energimærkningsdirektivet med de underliggende direktiver for husholdningsapparater har været velfungerende i en årrække, hvor det har medvirket til at give forbrugerne god og saglig information om energiforbruget i konkurrerende husholdningsapparater.

Ligeledes giver Eco-designdirektivet rammerne for at reducere energiforbruget i brugsfasen ved at sætte minimumskrav for energieffektiviteten for en række af produkter der er omfattet af direktivet.

Det er regeringens holdning, at der er mulighed for at opnå en god synergi mellem energimærkning og arbejdet med at sætte normer for energiforbrugende apparater og energirelaterede produkter i medfør af Eco-designdirektivet. En god koordinering vil bidrage positivt til EU's målsætning om at opnå 20 pct. reduktion af energiforbruget i 2020.

Regeringen støtter derfor en hurtig vedtagelse af og god koordinering mellem de to forslag til reviderede direktiver. Regeringen lægger vægt på, at der i forbindelse med markedsovervågning og – kontrol findes en omkostningseffektiv løsning bl.a. gennem samarbejde mellem EU's medlemslande og EU-Kommissionen.

I juli 2008 fremsatte Kommissionen et forslag til en handlingsplan for bæredygtigt forbrug, produktion og industripolitik. Regeringen er positiv over for dette initiativ, som kan bidrage effektivt til at opnå et reduceret energi- og ressourceforbrug samt mindske de samlede miljøpåvirkninger på EU-plan.

Det er dog væsentligt at understrege, at resultatet af et sådant samlet initiativ bør være, at udvikling af krav og kriterier under de enkelte instrumenter fortsat kan ske, uden at de virker gensidigt forsinkende.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der har endnu ikke været forhandlinger i sagen.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Energisikkerhed (KOM-dokumentet foreligger ikke)

Nyt notat

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte EU's energisikkerhed, herunder eventuelle fremtidige fælles initiativer på området på baggrund af de overvejelser, som Kommissionen ventes at fremsætte i sin kommende 2. strategiske energireddegørelse og den franske Mandill-raport om energisikkerhed, som den franske regering offentliggjorde tidligere på året.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte en grønbog om unionens energisikkerhed i år 2000 på baggrund af den forestående udvidelsesrunde med 12 nye ansøgerlande. I grønbogen vurderede Kommissionen de risici for EU's energisikkerhed, som udvidelsen ville forventes at medføre. En række af tvister om energitransit mellem Rusland, Ukraine, Hviderusland og de baltiske lande siden 2006 har desuden understreget behovet for at styrke EU's energisikkerhed.

Energisikkerhed figurerer som den tredje søjle i den handlingsplan for EU's energistrategi, som stats- og regeringscheferne vedtog på marts-topmødet i 2007. Efter at have søsat store initiativer på de to andre områder (konkurrenceevne og klima) lægger Kommissionen og det franske formandskab nu op til, at EU's energisikkerhed sættes højt på dagsordenen.

EU importerer 50,3 pct. af sit energiforbrug fra tredjelande (2005-tal). EU's samlede afhængighed af importeret energi ventes at stige yderligere i takt med at EU-landenes egne olie- og gasressourcer i Nordsøen tømmes i de kommende år. Optagelsen af de nye medlemslande i 2004 og 2007, som importerer næsten al energi fra Rusland, den labile situation i Mellemøsten, Ruslands energipolitik, samt de høje olie- og gaspriser har yderligere understreget behovet for øget fokus på EU's energisikkerhed.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Det er på nuværende tidspunkt ikke klart præcist hvilke emner og tiltag, som formandskabet vil tage op i spørgsmålet om energisikkerhed. Formandskabet har imidlertid rundsendt et indspil om energisikkerhed til EU-landene inspireret af tankerne i en bestilt betænkning udarbejdet af tidligere IEA-general-direktør, Claude Mandil den 21. april 2008.

Formandskabets indspil anbefaler at styrke EU's energisikkerhed ved at sætte fokus på fire overordnede indsatsområder: 1) reducere energiforbruget markant om at omstille energiproduktionen mod vedvarende og kulfattige energikilder, 2) styrke det indre energimarked, herunder

sammenkoble energiinfrastrukturen, 3) styrke det fælles olie- og gas-beredskab, 4) gentænkning og styrkelse af EU's fælles røst med vigtige producent- og transitlande.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant

7. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Ikke relevant

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Ikke relevant

9. Høring

Ikke relevant

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Da det endnu ikke er helt klart hvilke tiltag formandskabet vil tage op kan der på nuværende tidspunkt ikke fastlægges en dansk holdning. Det danske indspil til en europæisk energistrategi fra oktober 2006 fastlagde dog følgende generelle hovedlinjer for dansk holdning vedrørende EU's eksterne energirelationer:

- en sammenhængende tilgang til de interne og eksterne energiudfordringer, såvel politisk som institutionelt med vægt på velfungerende markeder, diversificering, energieffektivisering, vedvarende energi, udvikling af nye og bedre energiteknologier samt klimainsats
- fremme af kampen mod de globale klimaforandringer bl.a. ved fokus på reduktion af CO₂-udledninger og andre miljøskadelige stoffer, jf. konklusionerne fra Det Europæiske Råd om opnåelse af 2-grader målsætningen;
- styrkelse af EU's tilgang til og samarbejde med Rusland med Energicharteret som referencpunkt, EU's naboer indenfor rammerne af Naboskabspolitikken, især med vægt på energieffektivitet, samt til Kaukasus og Centralasien og samarbejdet i Østersøregionen;
- styrket samarbejde med centrale producent- og transitlande, særligt i Mellemøsten, Afrika og Latinamerika;
- styrket samarbejde med centrale forbrugerlande, særligt Kina, Indien, Japan og USA.
- styrket og systematisk inddragelse af relevante europæiske økonomiske/kommercielle aktører i dialogen med tredjelande med henblik på at fremme og udbrede miljøvenlige og energieffektive løsninger og teknologier;
- styrkelse af de internationale energiorganisationer.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Spørgsmålet om forsyningsikkerhed har endnu ikke været genstand for egentlige forhandlinger mellem landene. EU-landene har imidlertid ved forskellige lejligheder tilkendegivet støtte til, at der nu fokuseres på energisikkerhed.

Meget tyder imidlertid på at især de nye EU-lande i Østeuropa og de gamle EU-lande ønsker forskellige konkrete tilgange, herunder i spørgsmålet om principperne for finansiering af udbygningen af energiinfrastruktur, behovet for et solidarisk gasberedskab, og i spørgsmålet om, hvordan koordinering af EU's eksterne strategi skal foregå og hvor forpligtende en sådan proces i givet fald skal være.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.